

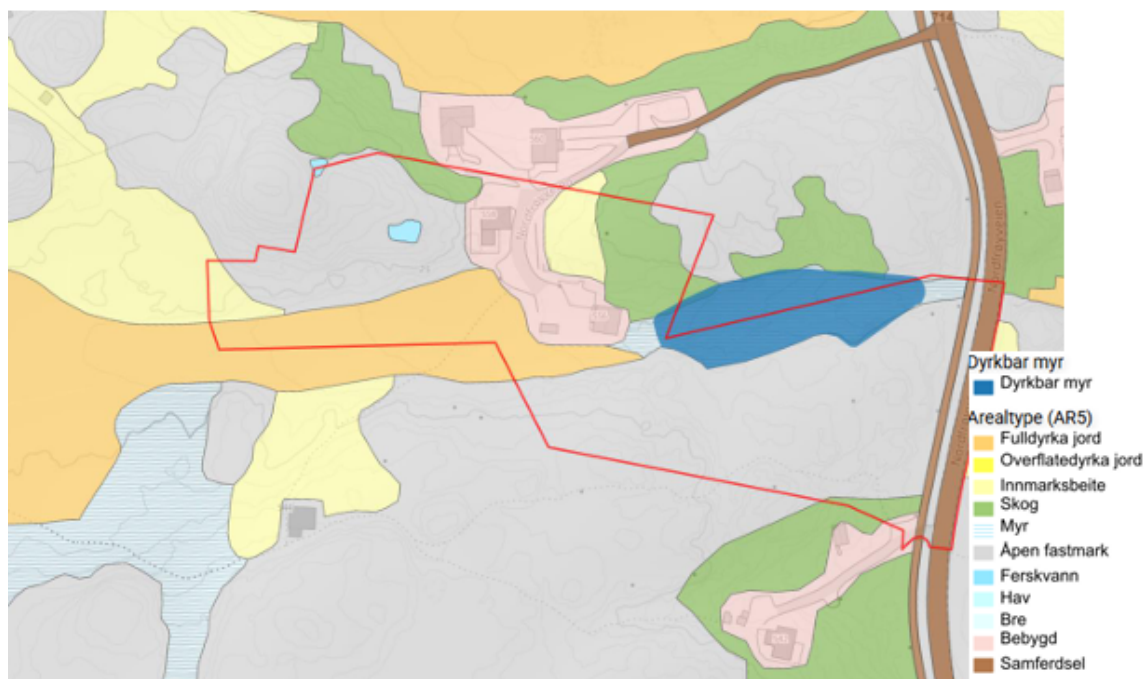
Notat

Utarbeidet av: Natur og Samfunn AS v/Jarle Riise og Iris Ringstad
Dato: 18.06.2026
Tittel: Vurdering av fugl i forbindelse med detaljregulering av Bergtun bofellesskap, Fredagsvika, Frøya.
Godkjent av: Fredrik Samuelsson

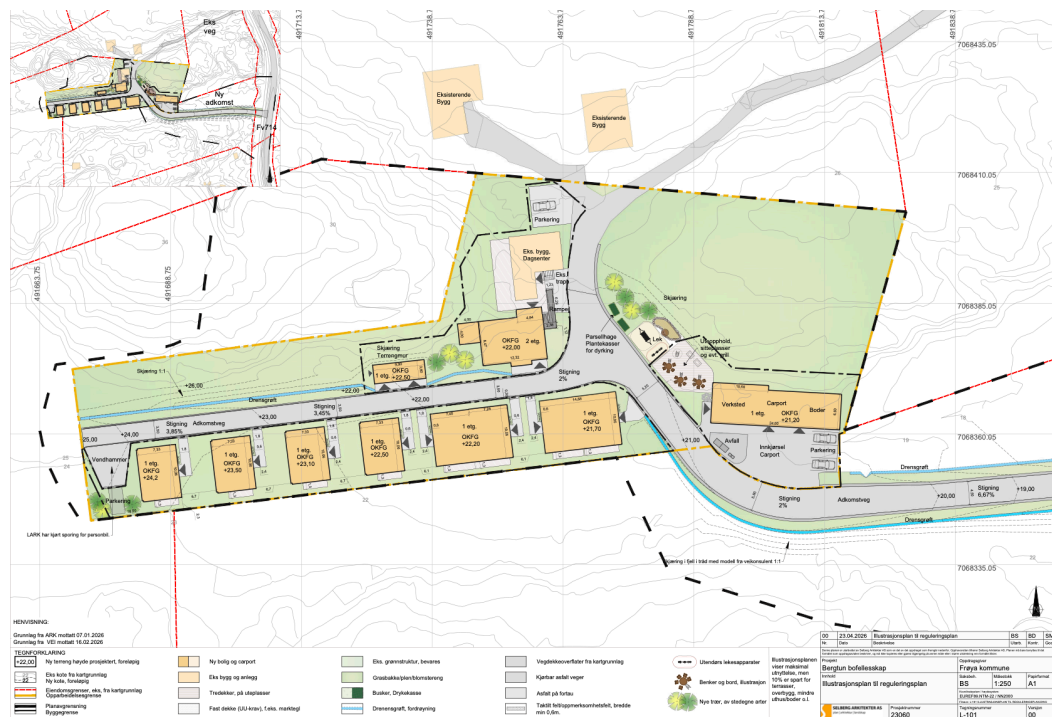
Innledning

I forbindelse med en detaljregulering av Bergtun bofellesskap ved Fredagsvika i Frøya kommune (figur 1 og 2) har det kommet inn nye opplysninger om mulig hekking av storspove (sterkt truet – EN) i planområdet. På bakgrunn av disse opplysningene har det blitt vurdert som nødvendig å gjennomføre supplerende kartlegginger og vurderinger av områdets betydning for fugl. Natur og Samfunn AS har derfor gjennomført feltkartlegging og vurdert funksjonsområder for storspove og øvrige relevante fuglearter innenfor og i tilknytning til planområdet.

Dette notatet må ses i sammenheng med tidligere utarbeidet naturmangfoldrapport for planområdet og utgjør et supplement til de opplysningene som er gitt der.

Figur 1. Planavgrensningene for prosjektet sett i sammenheng med kartlag AR5. Plangrenser i rødt.

Figur 2. Planskisser for Bergtun bofellesskap.

Litt om storspove

Storspove (*Numenius arquata*) hekker i store deler av Norge, særlig langs kysten fra Trøndelag og nordover, men også i indre deler av Østlandet og Trøndelag. Arten er knyttet til åpne, fuktige landskap som dyrket mark, myr, lyngheier og strandenger, hvor ekstensivt drevne jordbruksarealer er viktige hekkeområder. Storspove er monogam og stedtro, og returnerer ofte til de samme hekkeområdene år etter år. Den kan oppnå en levealder på godt over 30 år. Den er svært territoriell, men det antas at det under visse forhold kan forekomme flere hekkende par innenfor korte avstander (ned til ca. 200-300 m), særlig i områder med høy bestandstetthet eller begrenset tilgang på egnede hekkeområder (Paul Shimmings, BirdLife Norge, pers. medd. 29.05.2026).

Arten er vurdert som sterkt truet (EN) i Artsdatabanken, som følge av en bestandsnedgang på 50–80 % de siste 30 årene. Nedgangen skyldes i hovedsak intensivt jordbruksdrift, samt drenering, oppdyrking og gjengroing av leveområder.

Tidligere registreringer

Det er tidligere registrert flere observasjoner av storspove i og rundt planområdet i perioden 2024–2026. Flere av registreringene indikerer reproduksjon, blant annet gjennom engstelig atferd og sang- og spillaktivitet i hekketiden. I tillegg foreligger det observasjoner som bekrefter hekking, herunder registrering av kyllinger og dokumentasjon av klekkede egg.

Lokaliteten hvor blant annet klekkede egg ble dokumentert ligger like sør for den brakklagte dyrkamarka i planområdet (figur 3).

Figur 3. Registrerte punkter for reproduksjon, hvor det også finnes fotografisk dokumentasjon av klekkede egg i 2025.

Andre tidligere registrerte rødlistearter er opplistet i tabell 1.

Tabell 1. Oversikt over tidligere registrerte rødlistearter i og nær planområdet. Rødlistekategori følger Norsk rødliste for arter 2021. Forkortelser: CR = kritisk truet, EN = sterkt truet, VU = sårbar, NT = nær truet og DD = datamangel.

Art	Rødlistestatus	Kommentar
Vipe	CR	Typisk hekkefugl i jordbrukslandskap, beitemark og myr. Registrert vest for planområdet.
Grønnfink	VU	Hekker typisk i busker og trær. Registrert i mulig reproduksjon. Tiltaket vurderes ikke å ha vesentlig negativ påvirkning på arten.
Gråmåke	VU	Kystfugl som hovedsakelig hekker på holmer og skjær. Registrert i reproduksjon innenfor planområdet. Tiltaket vurderes ikke å ha vesentlig negativ påvirkning på arten.
Fiskemåke	VU	Kan hekke både på bakken, i trær eller på bygninger. Registrert med mulig reproduksjon i artskart. Tiltaket vurderes ikke å medføre nevneverdige negative konsekvenser for arten.
Tyvjo	VU	Hekker langs kysten, ofte i lyngmark eller på nakent berg.
Tjeld	NT	Hekker langs kysten, hvor den legger egg på stein/grus, men kan også hekke i jordbrukslandskap. Arten er registrert med mulig reproduksjon i eller nær planområdet.

Stær	NT	Knyttet til bebyggelse og jordbrukslandskapet. Hekker i hulrom, under takstein, i hule trær eller fuglekasser. Registrert i mulig reproduksjon i/nær planområdet. Tiltaket vurderes ikke å ha vesentlig negativ påvirkning på arten.
Småspove	NT	Knyttet til åpne kystheier, myrer og andre åpne landskap. Arten hekker på bakken i vegetasjonen. Tiltaket vurderes ikke å ha vesentlig negativ påvirkning på arten.
Gjøk	NT	Knyttet til åpne og halvåpne landskap, herunder heiområder, myr og kulturlandskap. Arten legger egg i reirene til andre fuglearter og er derfor avhengig av forekomst av egnede vertsarter, med heipiplerke som foretrukket vertsart. Tiltaket vurderes ikke å ha vesentlig negativ påvirkning på arten.
Gråspurv	NT	Nært knyttet til bebyggelse og kulturlandskap. Arten hekker typisk i hulrom og konstruksjoner i bygninger, samt i fuglekasser. Arten er registrert med mulig reproduksjon i/nær planområdet. Tiltaket vurderes ikke å ha vesentlig negativ påvirkning på arten.
Rødstilk	NT	Hekker typisk på bakken, i fuktige enger og i sumpmark ved kysten. Den er registrert med mulig reproduksjon både øst og vest for planområdet.
Heilo	NT	Vanlig i åpne heiområder i fjellet, men også sparsomt i lyngheier langs kysten, hvor den hekker på bakken. Antas ikke å bli berørt av tiltaket.

Registreringer i felt

Feltarbeidet ble gjennomført 25. mai 2026. Værforholdene var sub-optimale, med fint vær og god sikt, men en del vind, noe som gjorde lytteforholdene noe krevende. I tillegg utgikk en av fire planlagte lytteposter, da det ble observert en rugende grågås på post 2. For å unngå unødig forstyrrelse av hekkingen ble posten utelatt. På grunn av vindforholdene ble post 3 flyttet noe ned i terrenget og post 4 i le av en hytte, noe som begrenset lytteradiusen noe. Til tross for dette ble de fleste av de tidligere artene registrert, jfr. registreringer i 2025 og -26. Registrerte arter (lytte, observert) er listet opp i tabell 2. Flere av de registrerte artene hekker med overveiende sannsynlighet i området, men risikoen for å forstyrre disse i en sårbar periode tillot ikke å lete/oppsøke selve hekkelokalitetene.

Tabell 2. Oversikt over registrerte arter i og nær planområdet ved feltarbeid, 25.05.26. Rødlistekategori følger Norsk rødliste for arter 2021. Forkortelser: CR = kritisk truet, EN = sterkt truet, VU = sårbar, NT = nær truet, DD = datamangel og LC = livskraftig.

Art	Rødlistestatus	Kommentar
Storspove	EN	Se tekst under tabell.
Fiskemåke	VU	
Gråmåke	VU	
Gjøk	NT	
Rødstilk	NT	
Taksvale	NT	
Gransanger	LC	

Enkeltebekkasin	LC	
Kråke	LC	
Svarttrost	LC	
Gråsisik	LC	
Grågås	LC	Registrert hekkende (fire egg)
Løvsanger	LC	
Måltrost	LC	
Rødstrupe	LC	
Rødvingetrost	LC	
Heipiplerke	LC	
Tornsanger	LC	
Hagesanger	LC	

Storspove var tydelig til stede i området under kartleggingen. Den høye aktiviteten blant fuglene kan tyde på at det var kyllinger i nærheten, og er i tråd med registreringer av kyllinger i Artskart fra 18. og 20.05.2026. Kyllinger ble imidlertid ikke observert under feltarbeidet, noe som ikke er uventet da kyllingene ofte oppholder seg skjult i vegetasjonen. På grunn av vindforholdene var det vanskelig å avgjøre hvor mange individer som ble observert eller hørt. Det vurderes som sannsynlig at det dreide seg om mer enn to fugler.

Planområdet og tilgrensende arealer har i dag svært stor verdi for storspove, da området dekker flere viktige funksjoner for arten. Særlig gjelder dette forekomsten av åpne, brakklagte og lite intensivt drevne jordbruksarealer. Disse utgjør svært egnet hekkehabitat. Slike områder er også verdifulle for flere fuglearter knyttet til åpne jordbruks- og våtmarksområder, eksempelvis: vipe, åkerrikse, rødstilk, enkeltbekkasin, heipiplerke m.fl.

Uten aktiv skjøtsel forventes store deler av området å gradvis gro igjen som følge av opphørt beite og annen tradisjonell arealbruk. Over tid vil dette kunne redusere områdets verdi som hekkehabitat for storspove og andre bakkehekkende fuglearter tilknyttet kulturlandskapet. Det er også flere steder i storspovas funksjonsområde plantet vrifuru (SE-svært høy risiko) og en liten forekomst av innført gran (art ukjent for kartlegger), noe som gir predatorer som kråkefugler og huskatter muligheten til å komme usett inn på både egg, kyllinger og voksenfugl. Ett funn av predatert enkeltbekkasin nært et slikt lite skogholt i undersøkelsesområdet bekreftet dette.

Påvirkning som følge av tiltaket

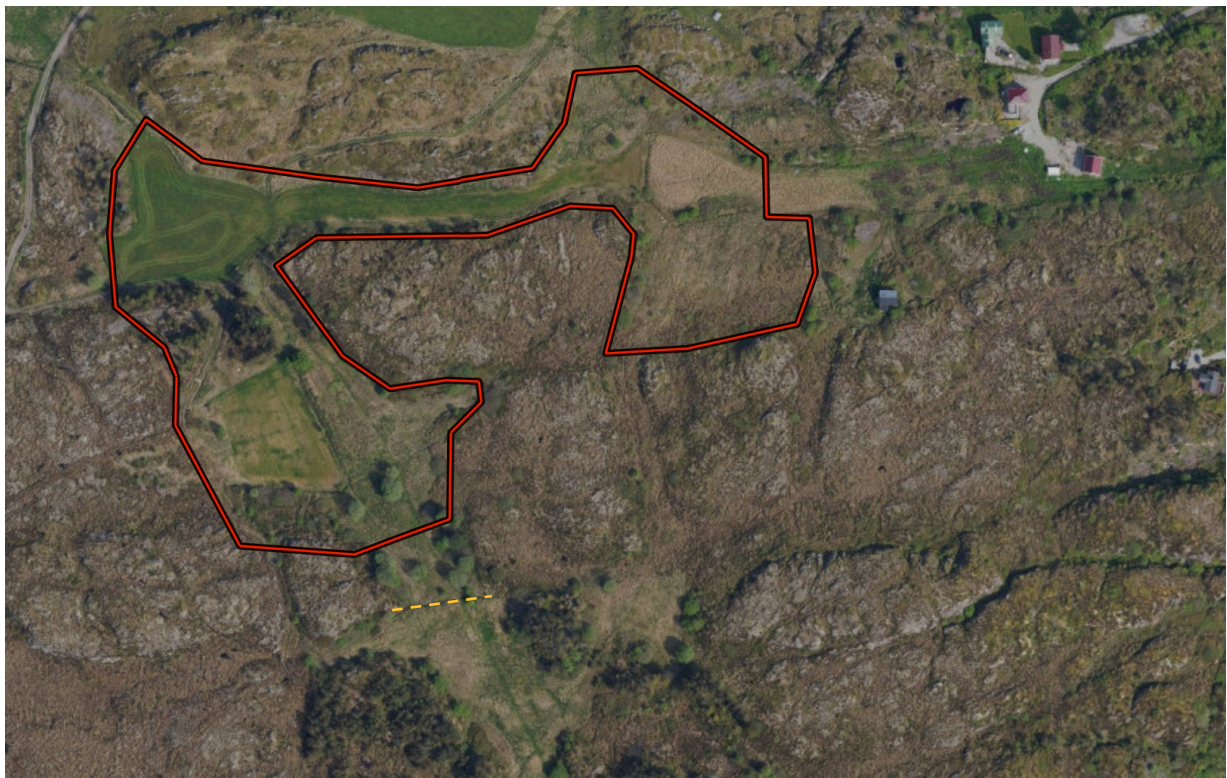
Etablering av boliger i nær tilknytning til en eksisterende hekkelokalitet for storspove vurderes som uheldig, da arten er arealkrevende, stedtro og sårbar for forstyrrelser i hekketiden. Økt

menneskelig aktivitet og ferdsel vil kunne redusere området funksjon som hekke- og leveområde. Storspove er særlig sårbar i etablerings- og rugeperioden, og gjentatte forstyrrelser kan føre til redusert hekkesuksess eller at arten velger å trekke ut av området. Dette kan i ytterste konsekvens innebære at hekkende par forlater lokaliteten for godt, med tap av et etablert funksjonsområde som følge.

Avbøtende tiltak

Etablering av ROP- boliger inn mot en etablert storspovehekking/habitat er problematisk, men dersom planlagt tiltak kombineres med en satsing på restaurerings- og skjøtselstiltak i tilknyttede landbruksområder, kan det være mulig å oppnå en samlet positiv effekt for storspove og andre arter knyttet til det tidligere ekstensivt drevne jordbrukslandskapet.

Det foreslås derfor en helhetlig plan med mål om å opprettholde og styrke områdets funksjon som hekke- og leveområde for bakkehekkende fugler. Målet er å sikre arealer som fortsatt er egnet for storspovehekking innenfor tilretteleggingsområdet (se forslag til område i figur 4), samtidig som dagens hekkende par gis mulighet til å opprettholde sin tilknytning til området. Dette kan innebære at hekkingen forskyves noe innover i området (mot vest) sammenlignet med dagens situasjon. Hvorvidt dette faktisk vil skje, er imidlertid usikkert.

Figur 4. Forslag til tilretteleggingsområde vist i rødt (ikke absolutte grenser). Grøft i stiplet oransje farge.

For å avbøte virkninger av boligetableringen foreslås det en delvis restaurering av det foreslåtte området i figur 4. Grøft like utenfor tilretteleggingsområdets sørlige grense (se oransje stiplet linje i figur 4) bør plugges og deler av den brakklagte dyrkamarka omgjøres til fukteng. Det bør samtidig vurderes tiltak som bidrar til å lede vann og fuktighet inn mot de tørreste partiene i den sørlige delen av området. Dette kan eksempelvis gjøres ved å etablere en mindre kanal/avgreining fra bekken ved østenden av grøfta. Utforming og dimensjonering av slike tiltak bør avklares nærmere gjennom en hydrologisk vurdering.

Dyrkamarka må beites eller beitepusses etter endt hekkesesong (ca. annenhver sesong), trær og annen høyreist vegetasjon fjernes og holdes nede på permanent basis, samtidig som enkelte områder innehar buskvegetasjon o.a. for at (truede) småfugler fortsatt skal kunne hekke i området. Ferdsel bør begrenses i den mest sårbare hekketiden, før kyllingene har forlatt redet (omtrent fra midten av april til begynnelsen av juli). Dette kan eksempelvis gjøres gjennom informasjonsskilt og annen informasjon til brukere av området.

Å inngå et lavintensivt beitesamarbeid med en lokal sauebonde kan være et hensiktsmessig skjøtselstiltak. Beiting kan i så fall erstatte beitepussing som skjøtselsmetode (som nevnt ovenfor). Beiting bidrar til å holde vegetasjonen nede og motvirker gjengroing av åpne arealer, samtidig som det kan fremme et mer variert plantesamfunn og øke produksjonen av insekter. De sistnevnte utgjør en viktig næringsressurs for mange fuglearter og spesielt kyllinger i sine første 2-3 leveuker. Dersom området skal skjøttes ved beiting, bør beiteoppstart utsettes til etter klekking. Dette for å redusere risikoen for tråkkskader på reir og egg. For storspove vil dette normalt tilsvare månedsskiftet mai–juni.

Arkitektoniske grep kan også benyttes for å styrke naturmangfoldet i tilknytning til ROP-boligene, eksempelvis gjennom etablering av fuglekasser eller integrerte hekkeløsninger for arter som stær (NT) og tårnseiler (NT). For begge artene anses mangel på egnede hekkeløsninger som en viktig faktor bak deres bestandsnedgang. Slike tiltak kan derfor bidra positivt ved å øke tilgjengeligheten av egnede hekkeløsninger, og samtidig øke det lokale naturmangfoldet.

Kilder

Artsdatabanken. Norsk rødliste for arter 2021.
<http://www.artsdatabanken.no/lister/rodlisteforarter/2021/>

Artsobservasjoner. [Artsobservasjoner - Søk funn](#)

Gjershaug, J.O., Thingstad, P. G., Eldøy, S. & Byrkjeland, S. (red.) (1994). Norsk fugleatlas. Hekkefuglenes utbredelse og bestandsstatus i Norge. Norsk ornitologisk forening, Klæbu.